

KỶ NIỆM 90 NĂM THÀNH LẬP CHI BỘ AN NAM CỘNG SẢN ĐẢNG CỜ ĐỎ (10/11/1929 - 10/11/2019)

Hạt giống đỏ của cách mạng

✓ Bài, ảnh: DUY LỬ

Tháng 11 này, TP Cần Thơ tổ chức nhiều hoạt động Kỷ niệm 90 năm thành lập Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ - Chi bộ Đảng đầu tiên của Cần Thơ (10/11/1929 - 10/11/2019). Từ hạt giống đỏ cách mạng của 90 năm về trước, Đảng bộ, chính quyền và nhân dân TP Cần Thơ hôm nay luôn phát huy truyền thống cách mạng, nêu cao tinh thần đoàn kết, chung sức chung lòng dựng xây quê hương, đất nước.

90 năm trước...

Theo "Đề cương tuyên truyền kỷ niệm 90 năm thành lập Đặc ủy An Nam Cộng sản Đảng Hậu Giang (9/1929 - 9/2019) và Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ - Chi bộ Đảng đầu tiên của Cần Thơ (10/11/1929 - 10/11/2019)" của Ban Tuyên giáo Thành ủy Cần Thơ, thời điểm năm 1929, Đồn đồn Cờ Đỏ của chủ điền Tây Paul Eméry, có diện tích chừng 8.000ha, tập trung hơn 20.000 tá điền. Chủ điền Tây Eméry đã thực hiện hàng loạt chính sách hà khắc nhằm bóc lột cùng kiệt sức lao động của tá điền và người làm thuê. Điển hình như Paul Eméry quy định nông dân muốn làm tá điền cho đồn điền phải có gia đình và có từ 2 lao động chính trở lên, phải đem toàn thể gia đình vào cất chòi hay nhà ở trong đồn điền. Mỗi gia đình tá điền được thuê ít nhất 1 lô ruộng 50 công (5ha), với mức địa tô là 50% thu hoạch lúa bình quân của lô ruộng. Nếu thuê 1 lô ruộng thì được vay 50 gia lúa, đến thu hoạch phải trả 100 gia (không kể vay đầu năm hay cuối năm).

Chúng buộc tá điền không được mua bán ngoài đồn điền. Nông dân bị thất mùa lại tiếp tục vay nợ cộng với lúa nợ ngày càng chồng chất, suốt đời khó trả nợ nổi cho chủ điền. Tá điền còn bị cាប់ rặng, tay sai hà hiếp đánh đập, nên họ rất căm phẫn vì bị đẩy vào cuộc đời đói khổ, cùng cực. Ngoài tá điền, lực lượng lao động làm thuê cũng bị chủ điền bóc lột khi lao động rất nặng nhọc dưới thời tiết khắc nghiệt mà tiền công lại rẻ mạt không đủ sống, khiến họ bị kiệt sức, ốm đau, mất mạng.

Từ bối cảnh lịch sử nêu trên, đầu tháng 11-1929, Đặc ủy An Nam Cộng sản Đảng Hậu Giang phân công đồng chí Hà Huy Giáp, đồng chí Nguyễn Văn Nhung và đồng chí Bảy Núi về hoạt động tại đồn điền Cờ Đỏ để tuyên truyền vận động giác ngộ quần chúng, gây dựng cơ sở cách mạng, cơ sở Đảng. Các đồng chí xác định đây là điều kiện thuận lợi để hòa nhập vào những người làm thuê và tá điền nghèo khổ, vận động tuyên truyền giác ngộ cách mạng, xây dựng cơ sở Đảng tại đây. Đêm 10-11-1929, trong một căn chòi nhỏ gần lùm lú, Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ được thành lập gồm 3 đồng chí: Hà Huy Giáp, Nguyễn Văn Nhung và đồng chí Bảy Núi, do đồng chí Hà Huy Giáp làm Bí thư.

Theo tài liệu tuyên truyền kỷ niệm 90 năm thành lập Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ của Ban Tuyên giáo Thành ủy Cần Thơ: Các đồng chí trong chi bộ sau khi thành lập đã hòa nhập vào cuộc sống của người lao động, nắm tâm tư tình cảm cùng những nỗi thống khổ của người

Địa điểm Thành lập Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ được công nhận Di tích Lịch sử - Văn hóa cấp quốc gia vào năm 2014.

Tranh của họa sĩ Tô Dự - "Chi bộ Đảng Cờ Đỏ".

làm thuê, tá điền. Các đồng chí chia nhau đi vận động anh em cu li thống nhất đình công đấu tranh buộc bọn chủ Tây phải trả tiền công lao động đúng kỳ cho anh em. Cuộc đấu tranh thắng lợi, anh em cu li và nông dân càng tin tưởng các đồng chí trong chi bộ. Được bà con che chở, giúp đỡ, các đồng chí mở rộng phạm vi hoạt động, xâm nhập sâu vào bà con nông dân trong đồn điền để hướng dẫn cách làm ăn, giúp trị bệnh; vạch ra đường lối phải đoàn kết một lòng đấu tranh với bọn chủ đồn điền đòi quyền lợi thiết thân cho mình. Các đồng chí còn chỉ ra rằng, chỉ khi đứng dưới ngọn cờ của Đảng tiên phong, đấu tranh đánh đuổi bọn xâm lược giành độc lập mới thoát đời nô lệ, khổ đau.

Sau Hội nghị hợp nhất thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam (ngày 3-2-1930), Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng ở Cờ Đỏ chuyển thành Chi bộ Đảng Cộng sản Việt Nam - Chi bộ Đảng đầu tiên của Cần Thơ.

Chuyện về bức tranh "Chi bộ Đảng Cờ Đỏ"

Hình ảnh về sự kiện thành lập Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ đến nay chỉ duy nhất có bức tranh "Chi bộ Đảng Cờ Đỏ" của họa sĩ Tô Dự - một cây cọt tiến bối của mỹ thuật Cần Thơ. Chuyện về bức tranh này đã

được họa sĩ Tô Dự kể lại trong một Hội thảo cách đây 10 năm và đích thân tác giả bài viết này đã được nghe họa sĩ Tô Dự thuật lại.

Điều quý báu là họa sĩ Tô Dự đã được gặp và nghe đồng chí Hà Huy Giáp, 1 trong 3 đồng chí thành lập Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ, kể về sự kiện này. Lý do có cuộc gặp và quen biết này là vào đầu những năm 1950, họa sĩ Tô Dự là cán bộ báo Nhân Dân Miền Nam, còn đồng chí Hà Huy Giáp (họa sĩ Tô Dự gọi là anh Hà hoặc anh Tâm) là Trưởng Ban Tuyên huấn Trung ương Cục miền Nam. Họa sĩ Tô Dự thường được phân công đến gặp đồng chí Hà Huy Giáp để mời viết những bài xã luận, bình luận quan trọng. Trong những cuộc gặp gỡ này, khi biết họa sĩ Tô Dự là người Cần Thơ, đồng chí Hà Huy Giáp đã kể về sự kiện thành lập Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ.

Đến năm 1978, Hội Văn nghệ tỉnh Cần Thơ có mở trại sáng tác văn học và mời nhiều nhà nghiên cứu văn hóa, lịch sử về để giảng phần lý luận chính trị, trong đó có đồng chí Hà Huy Giáp. Lúc này, họa sĩ Tô Dự mới hồi ký lại chuyện Chi bộ Cờ Đỏ và lên ý tưởng vẽ tranh. Theo họa sĩ Tô Dự, ông rất thuận lợi trong quá trình vẽ tranh này khi được thuật lại tỉ mỉ, mà người kể lại là người trong cuộc. Đồng chí Hà Huy Giáp đã kể lại

tận tường 3 đồng chí, ai dáng người ra sao, màu da, mái tóc thế nào... Cái chòi mà 3 đồng chí thường sinh hoạt chi bộ thì có một mái và thấp, nhìn qua thấy lùm lú của chủ điền. Trong chòi chỉ có khạp đựng gạo, ít cái nồi, ổ, nóp...

Về dáng người của 3 đồng chí, qua lời kể của đồng chí Hà Huy Giáp, họa sĩ Tô Dự thuật rằng: Đồng chí Hà Huy Giáp thì dáng người dong dong, da trắng nhưng ra nắng nhiều nên thành ngăm đỏ; đồng chí Nguyễn Văn Nhung thì gầy; còn đồng chí Bảy Núi thì to khỏe, tóc hơi xoăn. Từ những chi

tiết quý báu đó, họa sĩ Tô Dự đã vẽ phác thảo, tham khảo ý kiến của đồng chí Hà Huy Giáp, được ông cho ý kiến và chỉnh sửa, vẽ thành tác phẩm để đời như hôm nay. "Chi bộ Đảng Cờ Đỏ" là bức tranh vẽ cảnh 3 đồng chí đang uống nước, bàn bạc công việc sau buổi cơm trưa còn vương khói bếp. "Khi tôi thực hiện bức tranh này, tôi luôn suy nghĩ và rất kính phục các anh. Trong lúc đất nước còn trong vòng nô lệ, dân tình còn đói khổ mà các anh đã sớm giác ngộ, bất chấp hiểm nguy tự hiến thân mình cho giai cấp cần lao, cho cách mạng, cho chủ nghĩa cộng sản cao đẹp..." - họa sĩ Tô Dự viết trong bài hồi ký "Vẽ tranh Chi bộ Đảng Cờ Đỏ". ●

Bài viết tổng hợp tài liệu từ "Đề cương tuyên truyền kỷ niệm 90 năm thành lập Đặc ủy An Nam Cộng sản Đảng Hậu Giang (9/1929 - 9/2019) và Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ - Chi bộ Đảng đầu tiên của Cần Thơ (10/11/1929 - 10/11/2019)" của Ban Tuyên giáo Thành ủy Cần Thơ; và bài "Vẽ tranh Chi bộ Đảng Cờ Đỏ" của họa sĩ Tô Dự, in trong "Vai trò lịch sử và ảnh hưởng của Chi bộ Đảng đầu tiên đối với phong trào cách mạng ở Cần Thơ và trong vùng" (NXB Chính trị quốc gia Sự Thật, 2019).

✓ HOÀNG VIỆN

Nếu không có tên em

Cuộc đời không có tên em
lấy ai hồn dỗi
cũng đâu có hẹn hò

cuộc đời không có tên em
đêm không nồng nàn xanh trong bước nhỏ
ngày tháng lạnh lùng rơi trên mắt rít
lá thư đầu nhặt nhòa thơ ngày

cuộc đời không có tên em
những con tàu đầu biết nhớ sân ga
cánh bướm muôn đời không về bến

